

Nr 196.

Av herr **Johansson, Johan**, om lönenedsättning för statens befattningshavare m. m.

Den prisstegring, som inträffade efter världskrigets utbrott, föranledde riksdagen att år 1916 bevilja krigstidshjälp, sedermera benämnd dyrtidstillägg, till vissa av statens befattningshavare. Sedan dess ha vid flera tillfällen modifikationer av dyrtidstilläggsystemet vidtagits, till dess 1923 års riksdag fastställde de grunder, som ännu i huvudsak gälla.

Kungl. Maj:t föreslår i årets statsverksproposition, att dyrtidstilläggen till befattningshavare i statens tjänst skola utgå såsom tidigare efter oförändrade grunder. Vid förlidet års riksdag föreslog Kungl. Maj:t ett fixt indextal för hela budgetåret, vilket emellertid avsågs av riksdagen under hänvisning till att dyrtidstilläggen alltsedan 1 juli 1923 utgått i enlighet med de grunder, som fastställdes vid samma års riksdag. Dessa grunder innebära i huvudsak, att dyrtidstilläggen skola beräknas proportionellt i förhållande till övrig avlöning, ehuru med vissa förhöjningar till befattningshavare med minderåriga barn. Förslag om ändring i dessa grunder hade vid de följande riksdagarna avslagits. Statsutskottet anförde, att det kunde anses tvivelaktigt, huruvida prisläget ännu nått tillräcklig stabilitet för en ändrad norm för indextalets bestämmande, varför det syntes önskligt att undvika ändringar i grunderna för dyrtidstilläggens beräkning.

Kungl. Maj:t anförde även förlidet år, att tiden syntes vara inne för en slutlig avveckling av dyrtidstilläggen och återgång till ett enhetligt system med fasta löner. I årets statsverksproposition säges däremot, att på grund av riksdagens ställning till ifrågavarande spörsmål synas åtgärder icke nu böra föreslås för åvägabringande av en avveckling av dyrtidstilläggen.

Det svåra läge, vari näringslivet befinner sig, och särskilt den tendens till fallande priser på jordbruksprodukter, som alltmer gör sig gällande, gör det nödvändigt att undvika allt som kan bidra till att fördröja en återgång till normala förhållanden. Härvid spelar överkompensationen i avlöningshänseende för statens befattningshavare en icke ringa roll. Vad statens affärsdrivande verk beträffar, har denna överkompensation för näringslivet direkt menliga följder i form av för höga taxor, som verksamt bidra till att hindra näringslivet från att uppnå normala arbetsförhållanden. Även

indirekt verkar överkompensationen i samma riktning genom att bidra till att öka det för näringslivet redan onaturligt hårda skattetrycket och genom att åstadkomma en inbördes förskjutning i prisavseende, varigenom produktionen ytterligare försvåras, särskilt för jordbruket.

Å andra områden ha statliga ingripanden och åtgöranden under kristiden avvecklats för att ej vidare tillämpas, vilket också bör ske i fråga om dyrtidstilläggen, vilka för staten innebära högst avsevärda kostnader.

Vid en jämförelse i inkomstavseende för tjänstemännen, särskilt beträffande de reglerade verken, och jordbruket skall man finna, att *bruttoinkomsten* vid ett medelstort jordbruk knappast överstiger vad en tjänsteman med medelstor lön åtnjuter i löneförmåner. Denna bruttoinkomst skall för en jordbrukare täcka icke blott utgifterna för honom själv och hans familj utan skall även räcka till avlöning åt lejd arbetskraft för jordbrukets skötsel. Var och en måste säkerligen erkänna, att en jordbrukares verkliga inkomst under sådana förhållanden måste te sig synnerligen blygsam i jämförelse med tjänstemannalönerna, till vilka han skattevägen och även på andra sätt måste bidra. Då för hela den stora massan jordbrukare och även för åtskilliga andra näringsidkare ställningen snarare försämras än förbättras, bör statens lönepolitik numera taga sikte på sänkning och ej höjning av lönerna.

Det skulle otvivelaktigt vara fullt befogat att snarast möjligt helt och hållet borttaga dyrtidstilläggen vid de nyreglerade verken, då deras befattningshavare trots detta skulle erhålla full kompensation för penningvärdets fall, men då förslag härom torde behöva närmare undersökas för att utröna dess verkningar, inskränker jag mig till ett yrkande om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag om nedsättning av statens befattningshavares dyrtidstillägg och löneförmåner.

Jag hemställer alltså,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till nästa års riksdag angående en efter tidsförhållandena avvägd nedsättning av till statens befattningshavare utgående löneförmåner och i samband därmed en avveckling av dyrtidstilläggssystemet.

Stockholm den 21 januari 1928.

Johan Johansson,
Friggeråker.